

Rättelse av beslut enligt 36 § Förvaltningslagen (2017:900) den 16 januari 2024. Hans-Göran Arvidsson

Huvudman

Eskilstuna kommun
info@eskilstuna.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Årbyskolan F-9 i Eskilstuna kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen [2010:800] Eskilstuna kommun att senast **onsdag den 3 april 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning under ledning av lärare, undervisning av behöriga och legitimerade lärare, individuella studieplaner för nyanlända elever, särskilt stöd samt beslut om betyg och betygskatalog (p. 1 samt 3-12 nedan). De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Skolinspektionen förelägger därtill med stöd av 26 kap. 10 § skollagen [2010:800] Eskilstuna kommun att senast **måndag den 19 augusti 2024** ha vidtagit nedan angiva åtgärd avseende brist rörande undervisning av legitimerade och behöriga lärare (p. 2 nedan). De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Eskilstuna kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Eskilstuna kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisning under ledning av lärare

1. Se till att undervisning i den särskilda undervisningsgruppen och enskild undervisning bedrivs under ledning av den eller de lärare som ansvarar för undervisningen. Huvudmannen ska dokumentera vilken eller vilka lärare som ansvarar för undervisningen i respektive ämne för dessa elever. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (1 kap. 3 §, 2 kap. 15 § skollagen och 5 kap. 2 § skolförordningen [2011:185])

Undervisning av behöriga och legitimerade lärare

2. Se till att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt bedrivs av lärare som är legitimerade och behöriga för den undervisning de bedriver. (2 kap. 13 § och 18 §§ skollagen)

Individuella studieplaner för nyanlända elever

3. Se till att upprätta individuella studieplaner för nyanlända elever som tagits emot i högstadiet. Dokumentation med förteckning över individuella studieplaner för alla nyanlända elever som tagits emot i högstadiet på skolan ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 12 g § skollagen)

Särskilt stöd

4. Se till att vid minst ett tillfälle före den **26 januari 2024** informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd och vad som ska ske efter att anmälan är gjord. Huvudmannen ska dokumentera när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § och 3 kap. 7 § skollagen.)
5. Se till att rektorn senast den **26 januari 2024**, tillsammans med samtliga lärare som bedriver och därmed ansvarar för undervisningen, identifierar och dokumenterar vilka elever som, trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, befaras inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)

6. Se till att rektorn för varje elev som identifieras i samband med åtgärd 5 ovan, samt för varje elev som därutöver anmäls kunna vara i behov av särskilt stöd, startar en utredning. Rektorn ska dokumentera vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
7. Se till att beslut om enskild undervisning och anpassad studiegång fattas i enlighet med författningarnas krav i de fall dessa stödåtgärder används. (3 kap. 9, 11 och 12 §§ skollagen)
8. Se till att det av samtliga åtgärdsprogram framgår när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. (3 kap. 9 § skollagen)
9. Se till att åtgärdsprogram som utarbetas under perioden den **18 december 2023** till och med den **27 mars 2023**~~2024~~ innehåller uppgifter om elevens behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses, när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Dessa åtgärdsprogram ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 9 § skollagen)
10. Upphör med att avsluta en elevs åtgärdsprogram innan det har bedömts att eleven inte längre är i behov av särskilt stöd. (3. kap. 9 § skollagen)

Beslut om betyg och betygskatalog

11. Se till att betyg beslutas tillsammans med en lärare som är legitimerad, om den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska beslutas saknar legitimation. (3 kap. 16 § skollagen)
12. Se till att skolans betygskatalog innehåller identifieringsuppgifter och signatur av den eller de som beslutar om betyg. (3 kap. 16 § skollagen, 7-8 §§ SKOLFS 2011:123)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser studiehandledning på modersmålet, garanti för tidiga stödinsatser, extra anpassningar och att särskilt beakta resultat på nationella prov.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till Skolinspektionen. Linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2023:5706) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2023 inlett en tillsyn av Årbyskolan F-9 i Eskilstuna kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Årbyskolan F-9 följer gällande bestämmelser om undervisning bedrivs under ledning av lärare, undervisning av behöriga och legitimerade lärare, studiehandledning på modersmålet, undervisning av nyanlända elever, garanti för tidiga stödinsatser, extra anpassningar, särskilt stöd, betygssättning samt betygskatalog.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, heltidsmentor, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 17 och 19 oktober 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat åtgärdsprogram med tillhörande utredningar, beslut om anpassad studiegång, beslut om särskild undervisningsgrupp och samtliga elevers betygsdokument för höstterminen 2022 och vårterminen 2023. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning under ledning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärarledd undervisning i den särskilda undervisningsgruppen

Av informationsinhämtningen från rektorn samt genom intervjuer med lärare, representanter från elevhälsan och rektorn framgår att skolan för vissa elever bedriver undervisning i en särskild undervisningsgrupp. Av intervju med rektorn framgår att personalen i den särskilda undervisningsgruppen består av en socialpedagog och en elevassistent.

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att vissa elever som läser i den särskilda undervisningsgruppen delvis får undervisning i sin ordinarie klass medan

andra elever får all sin undervisning i den särskilda undervisningsgruppen. Av intervjun med rektorn framgår att samtliga elever har en klasstillhörighet i en ordinarie klass och att det är den ordinarie läraren som är ansvarig för elevernas undervisning i respektive ämne. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att de ordinarie lärarna samarbetar med personalen i den särskilda undervisningsgruppen. Lärarna skickar material och ger instruktioner till personalen i den särskilda undervisningsgruppen om hur eleven ska utföra sitt skolarbete samt bedömer elevens arbete och rättar prov. Enligt rektorn förekommer det att de ordinarie undervisande lärarna besöker den särskilda undervisningsgruppen.

Av intervju med lärare framgår att det är elevens ordinarie lärare som ansvarar för undervisningen i den särskilda undervisningsgruppen för de elever som delvis får sin undervisning tillsammans med sin ordinarie klass. Det råder dock olika uppfattningar hos lärarna om vem som är ansvarig för undervisning för de elever som får all sin undervisning i den särskilda undervisningsgruppen. Lärarna uppger att för en elev som får all sin undervisning i den särskilda undervisningsgruppen är det ordinarie ämneslärare som planerar undervisningen, men det är personalen i den särskilda undervisningsgruppen som sedan genomför undervisningen. Lärarna hänvisar till ytterligare en elev, vars undervisning bedrivs enbart i den särskilda undervisningsgruppen, där det är oklart för lärarna vem som bedriver undervisningen eftersom denna elev inte till någon del är med på lektioner i ordinarie klass. Enligt lärarna saknar de insyn i undervisningen för denna elev och de måste förlita sig på att personalen i den särskilda undervisningsgruppen genomför det underlag som lärarna tillgodosett dem med för att kunna sätta betyg för eleven. Vidare framgår av intervjun att lärarna antar att det är personalen i den särskilda undervisningsgruppen som bedriver undervisning för denna elev.

Lärlädd undervisning vid enskild undervisning

Av informationsinhämtningen från rektorn samt genom intervjuer med lärare, representanter från elevhälsan och rektorn framgår att det finns en elev på skolan vars undervisning bedrivs som enskild undervisning. Av informationsinhämtningen framgår att två elevassistenter arbetar med eleven.

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att det råder olika uppfattningar om vem som ansvarar för undervisningen för eleven. Lärarna uppger i intervju att eleven inte deltar vid någon undervisning med elevens ordinarie klass; all undervisning sker enskilt tillsammans med två elevassistenter. Vem som ansvarar för undervisning för eleven är otydligt uppger lärarna. Lärarna uppger att det är elevens ordinarie klasslärare som kommer att bedriva undervisningen men att det dock inte är tydligt när detta ska ske. Enligt lärarna sker planeringen av undervisningen av en speciallärare tillsammans med elevassistenterna. Elevassistenterna genomför sedan undervisningen utifrån speciallärarens planering. Av intervju med rektorn framgår dock att rektorns uppfattning är att det är klassläraren i elevens ordinarie klass som planerar undervisningen och att det är elevassistenterna som därefter bedriver undervisningen i samråd med elevens klasslärare. Vidare uppger rektorn att klassläraren aldrig besöker eleven för att

bedriva undervisning. Klassläraren kommunicerar med specialläraren avseende elevens undervisning. Det är sedan specialläraren som tillgodoser elevassistenterna med information för att utföra undervisningen uppger rektorn i intervju.

Av intervjun med elevhälsan framgår att specialläraren handleder elevassistenterna och att elevassistenterna sedan är ansvariga för elevens undervisning.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att med undervisning avses sådana målstyrda processer som under ledning av lärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att en legitimerad lärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver. Detsamma gäller en lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § tredje stycket och den som bedriver undervisning i fall som avses 17 § och 18 § andra stycket 1-3. (2 kap. 15 § skollagen)

Av skolförordningen framgår att eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. (5 kap. 2 § skolförordningen)

Av förarbeten till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 633) framgår att utgångspunkten för att en aktivitet ska klassas som undervisning är att en lärare måste ha det övergripande ansvaret för det som ska göras.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i den särskilda undervisningsgruppen samt den enskilda undervisningen inte bedrivs under ledning av lärare i skollagens mening.

Utredningen visar att undervisningen för flera elever i den särskilda undervisningsgruppen samt för eleven med enskild undervisning inte bedrivs och leds av de lärare som anges ansvara för undervisningen. För flera elever i den särskilda undervisningsgruppen samt för eleven med enskild undervisning bedrivs och leds undervisningen istället huvudsakligen av elevassistenter respektive en socialpedagog som varken är legitimerade eller behöriga lärare. Utredningen visar att det är oklart vem som är ansvarig för undervisningen. Oklarheten om vem som ansvarar för undervisningen innebär bland annat att ingen lärare ansvarar för att följa upp elevernas kunskapsutveckling. På så sätt säkerställs inte att förutsättningar skapas för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Undervisning av behöriga och legitimerade lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av informationsinhämtningen från rektorn samt av dokumentstudier framgår att tjänstefördelningen på Årbyskolan F-9 utgår från ett klassläraresystem i årskurs 1-3, vilket innebär att en lärare undervisar eleverna i en klass i merparten av ämnena.

Av intervju med lärarna framgår att klasslärarna i årskurs 1-3 är legitimerade men inte behöriga i samtliga ämnen de undervisar i. Lärarna uppger att vissa lärare saknar behörighet i till exempel svenska och svenska som andraspråk. Lärarna uppger dock att de vid planering av undervisning utgår från behörigheterna i så stor utsträckning som möjligt.

Av intervju med rektorn framgår att det i årskurs 1-3 är en lärare som är ansvarig för all undervisning för en klass. Det görs dock ett undantag i undervisningen i svenska och svenska som andraspråk där undervisningen är uppdelad i tre grupper, för att möjliggöra att eleverna får behöriga lärare som undervisar i ämnena. Rektorn uppger vidare att det inte görs någon omfördelning i andra ämnen i årskurs 1-3. Vidare uppger rektorn att en omfördelning av ytterligare ämnen inte skulle möjliggöra för fler elever att få undervisning av behöriga lärare.

Av dokumentstudier framgår att det är möjligt att göra en omfördelning av tjänstefördelningen med befintliga lärare så att lärarna i större utsträckning undervisar i ämnen som de är behöriga i. Exempelvis framgår att undervisningen i svenska som andraspråk, samhällsorienterade ämnen och engelska i årskurs 2 och årskurs 3 bedrivs av lärare som saknar behörighet i dessa ämnen, trots att det på skolan finns lärare i årskurs 1-3 med behörighet i dessa ämnen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Av skollagen framgår vidare att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska 1. Vara lämplig att bedriva undervisningen, och 2. I så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande (2 kap. 18 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen betonas att utgångspunkten ska vara att undervisningen bedrivs av lärare eller förskollärare med en utbildning inriktad mot denna undervisning. (prop. 2019/10:165 s. 269)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete att i så stor utsträckning som möjligt erbjuda eleverna på Årbyskolan F-9 en undervisning som bedrivs av legitimerade och behöriga lärare.

Utredningen visar att organisationen av utbildningen i årskurs 1-3 inte utgår från skollagens krav på att undervisningen ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare. Visserligen uppger rektorn att en omfördelning av ämnen inte skulle möjliggöra för fler elever att få undervisning av behöriga lärare, men utredningen visar att eleverna skulle få undervisning av behöriga lärare i fler ämnen om undervisningen i högre grad organiserades utifrån lärarnas behörigheter. Av den lärarförteckning som Skolinspektionen tagit del av framgår att lärare bedriver undervisning i ämnen där de saknar behörighet, trots att det finns lärare på skolan som är behöriga i dessa ämnen.

Individuella studieplaner för nyanlända elever

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av informationsinhämtning från rektorn samt genom intervju med rektorn framgår att det finns fyra nyanlända elever som tagits emot i högstadiet. Ingen av dessa fyra elever har individuella studieplaner uppger rektorn i intervju. Vidare framgår det av intervju med rektorn att orsaken till detta beror på rektorns okunskap i frågan.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att en nyanländ elev som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan eller specialskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 12 c §, ska en individuell studieplan upprättas senast inom två månader från mottagandet. Studieplanen ska vara långsiktig och beskriva hur eleven ska uppnå behörighet till gymnasieskolans nationella program utifrån elevens mål. Den ska innehålla uppgifter om utbildningens huvudsakliga innehåll och planerade stödåtgärder. Studieplanen ska revideras löpande utifrån de bedömningar som görs av elevens ämneskunskaper. (3 kap. 12 g § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att Årbyskolan F-9 inte har upprättat individuella studieplaner för nyanlända elever som tagits emot i högstadiet. Skolinspektionen bedömer därför att skolan inte uppfyller skollagens krav på området.

Särskilt stöd och beslut om åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmälan till rektorn

Av intervju med lärare i årskurs 7-9 framgår att det är otydligt för lärarna vem som är ansvarig för att anmäla en elev till elevhälsoteamet. I intervju uppger lärarna att det finns elever som inte anmälts till elevhälsoteamet där lärarna befarar att eleven inte kommer uppnå betygsriterierna. Lärarna uppger att de inte anmält några elever i årskurs 7-9 under höstterminen 2023 som, de befarar inte kommer att uppfylla betygsriterierna trots extra anpassningar. Lärarna ger exempel på elever i årskurs 9 som redan i årskurs 7 befarats inte kommer uppnå betygsriterierna, i bland annat ämnet svenska, som inte anmälts för utredning av behovet av särskilt stöd.

Av intervju med elevhälsan framgår att specialläraren gjort en sammanställning av eleverna i årskurs 8 och 9 avseende vilka elever som saknar måluppfyllelse. Av intervjun framgår att antalet elever som befaras inte uppfylla betygsriterierna är många och det kommer ta tid att gå igenom samtliga elever i sammanställningen.

Av betygs katalogen för höstterminen 2022 och vårterminen 2023 framgår att det finns elever på skolan med betyget F i flera ämnen. Av intervjuer med lärare i årskurs 7-9 och elevhälsan framgår att inte samtliga av dessa elever är anmälda till elevhälsoteamet. Under intervjun med elevhälsan uppvisar Skolinspektionens utredare fyra konkreta elevexempel på elever i nuvarande årskurs 7 där lärarna befarar att eleverna inte kommer uppfylla betygsriterierna trots extra anpassningar. Elevhälsan uppger i intervju att ingen av dessa fyra elever har anmälts till elevhälsoteamet. Av intervju med rektorn framgår att en av dessa fyra elever anmälts till elevhälsoteamet i årskurs 6. Den anmälan ledde enligt rektorn till att extra anpassningar satts in för eleven. Rektorn uppger vidare att anmälan inte utmynnade i en utredning om särskilt stöd för eleven i årskurs 6. Eleven har inte anmälts på nytt för utredning av behov av särskilt stöd i årskurs 7 trots att lärarna fortsatt befarar att eleven inte kommer uppfylla betygsriterier, och trots att hen getts extra anpassningar.

Utredning om särskilt stöd

Av intervjuer med lärare, heltidsmentor, representanter från elevhälsan och rektorn framgår att elever som kan vara i behov av särskilt stöd och anmälts till rektorn inte alltid utreds.

Av intervju med elevhälsan framgår att varje anmälan om utredning av behov av särskilt stöd inte alltid leder till en utredning. Av intervjun framgår att det finns en otydlighet avseende vem som är ansvarig för att genomföra, färdigställa och avsluta utredningen. Elevhälsan uppger att det finns ett delat ansvar mellan lärare

och heltidsmentorerna att genomföra utredning om behov av särskilt stöd. Då behovet av särskilt stöd är stort på skolan uppger elevhälsan att det finns en lista på elever i årskurs 7-9 med behov av utredning där utredningen inte startats. Vidare framgår av intervjun att denna otydlighet över ansvaret innebär att det kan finnas ärenden där utredningen inte avslutats och där beslut om att upprätta eller inte upprätta ett åtgärdsprogram för en elev inte tagits.

Av intervju med rektorn framgår att alla anmälningar som görs till elevhälsoteamet inte alltid leder till utredning om behovet av särskilt stöd. Skolinspektionens utredare hänvisar till två konkreta elevexempel där eleverna anmälts för utredning av behovet av särskilt stöd. Rektorn bekräftar att dessa elever har anmälts men inte utretts för behov av särskilt stöd. Av intervju med rektorn framgår även att om en elev anmäls till elevhälsoteamet för andra svårigheter, till exempel social problematik, leder en anmälan inte alltid till en utredning om särskilt stöd.

Av skolans åtgärdsprogram samt av intervju med elevhälsan framgår vidare att det finns en elev med beslutat åtgärdsprogram där det saknas en utredning om behovet av särskilt stöd. Av intervju med elevhälsan framgår att det inte finns en tydlig rutin på skolan att en utredning av behovet av särskilt stöd ska göras innan beslut om åtgärdsprogram fattas.

Av intervjuer med elevhälsan och rektorn samt dokumentstudier framgår även att det finns en elev som har beslut om anpassad studiegång men som saknar en utredning kring behov av särskilt stöd och beslut om åtgärdsprogram. Av intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår att eleven inte utretts för behov av särskilt stöd och det har inte heller fattats ett beslut om att upprätta ett åtgärdsprogram.

Det framgår dock av samtliga intervjuer att samråd sker med elevhälsan när utredning om särskilt stöd genomförs. Vidare framgår att i de fall utredningar av behov av särskilt stöd genomförs fattar rektorn beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram.

Beslut om enskild undervisning

Av informationsinhämtningen från rektorn samt genom dokumentstudier av skolans åtgärdsprogram framgår att det finns en elev på skolan med enskild undervisning. Av dokumentstudier framgår att eleven saknar beslut om enskild undervisning. Av elevens åtgärdsprogram framgår inte att eleven ska ha enskild undervisning.

Uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram

Av dokumentstudier som genomförts framgår att ett åtgärdsprogram på skolan saknar uppgifter om vem som är ansvarig för uppföljning av åtgärdsprogrammet. Av intervju med rektorn framgår att detta beror på en kunskapslucka hos den som skrivit åtgärdsprogrammet. Av intervjun framgår dock att det finns en tilltänkt person som är ansvarig för uppföljningen, trots att detta inte framgår av åtgärdsprogrammet.

Av informationsinhämtningen från rektorn framgår vidare att skolan avslutar samtliga åtgärdsprogram vid läsårsslut för att sedan upprätta nya åtgärdsprogram i början av nästkommande läsår. Rektorn uppger i informationsinhämtningen att skolan därför vid tidpunkten för inskickad information den 4 september 2023 endast har 21 aktiva åtgärdsprogram. Av dokumentstudier framgår att det på skolan vid tillsynsbesöket finns 43 aktiva åtgärdsprogram. Av intervju med lärare framgår att det kan ta tid att upprätta nya åtgärdsprogram vid läsårsstart. Enligt lärarna innebär detta att eleverna inte får det särskilda stöd som de har behov av under höstterminen fram till dess att ett nytt åtgärdsprogram beslutats. Av intervju med elevhälsan framgår att orsaken till att skolan avslutar åtgärdsprogram vid läsårets slut är att skolan ska utvärdera åtgärdsprogrammen innan sommaren för att sedan upprätta nya åtgärdsprogram i augusti. Elevhälsan uppger vidare att de inte upplever att det uppstår ett tidsuppehåll innan elevernas nya åtgärdsprogram upprättas.

Skolinspektionen har mottagit synpunkter från huvudmannen där rektorn bekräftar att samtliga åtgärdsprogram avslutas i slutet av läsåret för att sedan upprätta nya nästa termin. Rektorn uppger dock att för de elever som har anpassad studiegång upprättas nya åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång innan skolstart.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. (2 kap. 34 § skollagen)

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Vid skolenheter där utbildningen är begränsad till att avse elever som är i behov av särskilt stöd (resursskolor) gäller i stället för första–tredje styckena att varje elev vid resursskolan ska ges särskilt stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 7 § skollagen)

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodose framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Av skollagen framgår för en elev i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. (3 kap. 10 § skollagen)

Av skollagen framgår att om det finns särskilda skäl, får ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till. (3 kap. 11 § skollagen)

Av skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan, specialskolan och sameskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. (3kap. 12 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen (prop. 2013/14:160 s. 25) betonas att det är centralt att elever som behöver särskilt stöd för att nå målen också ges sådant stöd och att arbetet med särskilt stöd är en viktig fråga som berör stora delar av den pedagogiska verksamheten i skolan. Samtidigt kan ett beslut om särskilt stöd innebära inskränkningar och förändringar i den enskilde elevens utbildning. Regeringen anser därför att det måste ställas höga krav på rättssäkerhet. Detta innebär att de beslut om särskilt stöd och åtgärdsprogram som fattas ska vara riktiga i sak och beskriva adekvata åtgärder. En förutsättning för detta är att besluten grundar sig på ett väl underbyggt och korrekt underlag. Vidare framgår (s. 29) att det är viktigt att de konkreta åtgärder som avses att vidtas med anledning av det identifierade behovet av särskilt stöd anges i åtgärdsprogrammet. Att såväl behovet av särskilt stöd som de konkreta åtgärder som ska vidtas anges i åtgärdsprogrammet är viktigt dels därför att åtgärdsprogrammet är ett redskap för lärare, rektorer och annan skolpersonal i arbetet med att stödja eleven så att han eller hon kan nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, dels för att eleven och vårdnadshavarna ska kunna ta ställning till om de är nöjda med de åtgärder som avses att vidtas eller om de vill överklaga beslutet om åtgärdsprogram. Det är även viktigt för att beslutet och dess effekter ska kunna följas upp och utvärderas.

Skolinspektionens bedömning

Anmälan till rektorn

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att anmäla elevers behov av särskilt stöd. Utredningen visar att det finns elever som inte anmälts, trots att de befaras inte nå de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppnås, och trots att de getts stöd i form av extra anpassningar. Dokumentstudier av betygskataloger för höstterminen 2022 och vårterminen 2023 visar att flera elever har betyget F i ett eller fler ämnen men som inte anmälts till rektorn. Om anmälan till rektorn inte görs när det befaras att en elev inte kommer att uppfylla betygskriterierna eller de kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas och elevens eventuella behov av särskilt stöd inte utreds riskerar eleven att bli utan det särskilda stöd som eleven kan ha behov av och rätt till enligt skollagen.

Utredning om särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i skolans arbete med att skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd samt utreda om en elev uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Utredningen visar att det efter en anmälan inte alltid görs en utredning av elevens behov av särskilt stöd. Om en elevs behov inte utreds eller inte utreds skyndsamt riskerar eleven att helt eller vart fall under viss tid bli utan det särskilda stödet som eleven har rätt till.

Utredningen visar även att beslut om att upprätta ett åtgärdsprogram tagits för en elev utan att en utredning om särskilt stöd genomförts. Utredningen visar att rektorn fattat beslut om anpassad studiegång för en elev utan att en utredning om behovet av särskilt stöd genomförts. Rektorn har inte heller fattat ett beslut om åtgärdsprogram för denna elev.

Skolinspektionen bedömer dock att vid de anmälningar som utreds av rektorn sker samråd med elevhälsan om det inte är obehövt. Utredningen visar också att i de fall utredningar av behov av särskilt stöd genomförs fattar rektorn beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram.

Beslut om enskild undervisning

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i skolans hantering av enskild undervisning. Utredningen visar att vid Skolinspektionens besök på skolan i mitten av oktober har en elev fått enskild undervisning sedan höstterminens start 2023, trots att beslut om enskild undervisning saknas. Det framgår inte heller av elevens åtgärdsprogram att elevens undervisning är enskild. Att en elev får undervisning enskilt är enligt Skolinspektionen ett typiskt exempel på särskilt stöd. Det innebär

samtidigt en stor förändring i en enskild elevs utbildning. Detta är anledningen till att skollagens krav på att sådan undervisning endast får beslutas av rektorn inom ramen för ett åtgärdsprogram. Att åtgärden anges i ett åtgärdsprogram är också viktigt för att vårdnadshavarna ska kunna ta ställning till åtgärden och ges möjlighet att överklaga.

Uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans åtgärdsprogram. Utredningen visar att det finns åtgärdsprogram där det inte anges vem som är ansvarig för uppföljningen och utvärderingen av elevens åtgärdsprogram.

Skolinspektionen bedömer därtill att åtgärdsprogram avslutas utan att en bedömning har gjorts att eleven i fråga inte längre behöver särskilt stöd, vilket är en brist. Utredningen visar att skolan avslutar samtliga åtgärdsprogram på skolan vid skolårets slut för att sedan upprätta nya under höstterminen. Elevhälsan uppger visserligen att de inte upplever att det uppstår ett tidsuppehåll innan elevernas nya åtgärdsprogram upprättas. Dock uppger lärarna att uppehållet leder till att elever inte får det särskilda stöd de är i behov fram till dess att de nya åtgärdsprogrammen är upprättade. Detta stöds av att rektorn i informationsinhämtningen, som skickades in 4 september, uppger att det då endast finns 21 åtgärdsprogram eftersom alla åtgärdsprogram avslutas vid läsårets slut, för att därefter utarbetas i början av nästa läsår.

Beslut om betyg och betygskatalog

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen

Av informationsinhämtningen från rektorn och av skolans betygskataloger för samtliga årskurser från höstterminen 2022 och vårterminen 2023 framgår att rektorn beslutat om betyg tillsammans med undervisande lärare om den undervisande läraren inte är legitimerad. Av dokumentstudier framgår att undervisande lärares underskrift och namn saknas för en klass i ämnet bild och i en annan klass i ämnet fysik. I ämnet bild är det enbart rektorn som skrivit under i betygskatalogen i en klass i årskurs 6 vårterminen 2023. Av inkommen lärarförteckning framgår dock att det finns många legitimerade lärare på skolan.

Av intervju med rektorn framgår att om det saknas en legitimerad och behörig lärare i det specifika ämne som den olegitimerade läraren bedriver undervisning i skriver rektorn under i betygskatalogen tillsammans med den olegitimerade läraren. Av intervjun framgår vidare att rektorn litar på den olegitimerade lärarens kompetens och omdöme vid betygssättningen. Detta sker till exempel i ämnena musik och bild enligt rektorn.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte

är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn. (3 kap. 16 § skollagen)

Av Skolverkets föreskrifter om betygskatalog anges att den eller de som beslutar om betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur. (7 § SKOLFS 2011:123)

Av Skolverkets föreskrifter om betygskatalogen framgår även att en betygskatalog ska innehålla namn och titel på den eller de som har beslutat om betyg. (8 § SKOLFS 2011:123)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att betygssättningen på skolan inte uppfyller skollagens krav om att betyg ska beslutas tillsammans med en legitimerad lärare när den eller de lärare som bedriver undervisningen är olegitimerade. Utredningen visar att rektorn har beslutat om betyg och signerat betygskatalogen i ämnet bild när den undervisande läraren saknat legitimation, trots att det finns legitimerade lärare på skolan.

Av skollagen framgår att det är en legitimerad lärare som ska besluta om betyg tillsammans med en med en lärare som saknar legitimation. Det gäller även om det inte finns någon legitimerad lärare på skolan som har behörighet att undervisa i just det ämnet. Det är viktigt att rektorn planerar arbetet inför betygssättningen, så att legitimerade lärare får information i tid om uppgiften att bistå en kollega som saknar legitimation.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Eskilstuna kommuns verksamhet vid Årbyskolan F-9 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisning under ledning av lärare, undervisning av behöriga och legitimerade lärare, individuella studieplaner för nyanlända elever, särskilt stöd samt beslut om betyg och betygskatalog. Det finns därför skäl att förelägga Eskilstuna kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Studiehandledning på modersmålet

Av informationsinhämtningen från rektorn samt genom intervju med rektorn framgår att det finns en elev som är i behov av studiehandledning på modersmålet, men som inte får det. Det gäller språket dari. Av intervjun framgår att rektorn inte vet vilka ansträngningar Eskilstuna kommun har gjort för att försöka tillgodose behovet av studiehandledning. Rektorn har försökt anställa en studiehandledare i dari på timmar men inte lyckats.

Av kompletterande handlingar från huvudmannen framgår dock att huvudmannen sedan tillsynsbesöket genomförs tillgodosett elevens behov av studiehandledning på modersmålet dari.

Av intervju med rektorn framgår vidare att det finns två nyanlända elever som tagits emot i högstadiet som kan vara i behov av studiehandledning på modersmålet. Rektorn kan inte svara på om en bedömning gjorts för att utreda om det är uppenbart obehövt att dessa elever under intervjun.

Av kompletterande handlingar från rektorn framgår att en av eleverna får studiehandledning på modersmålet i språket engelska. Gällande den andra eleven har rektorn bedömt att eleven inte behöver studiehandledning på modersmålet nordmakedonska.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att en nyanländ elev, som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 12 c §, ska få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövt. Studiehandledningen ska syfta till att ge eleven förutsättningar att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Studiehandledningen får ges på elevens starkaste skolspråk, om det är ett annat än modersmålet. (3 kap. 12 § skollagen)

Av skolförordningen framgår att de elever som bedömts vara i behov av studiehandledning på sitt modersmål ska ges sådan studiehandledning utifrån elevernas behov. (5 kap. 4 § skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att Eskilstuna kommuns verksamhet vid Årbyskolan F-9 uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Garanti för tidiga stödinsatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare och representanter för elevhälsan framgår att de nationella kartläggningsmaterialen i förskoleklass, de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 och de nationella proven i årskurs 3 används. Av intervjuerna framgår vidare att om det utifrån dessa finns en indikation på att en elev inte kommer att uppfylla kriterier för bedömning i aktuella ämnen gör ansvarig lärare, i samråd med specialpedagogisk kompetens, en särskild bedömning av elevens kunskapsutveckling. Av intervju med elevhälsan framgår att om det finns en indikation på att en elev inte kommer att uppfylla bedömningskriterierna ges eleven extra anpassningar. Elevhälsan uppger vidare att i de fall extra anpassningar inte är tillräckliga anmäls eleven för utredning av behov av särskilt stöd. Av intervju med lärarna framgår att en överlämning görs mellan lärarna i årskurs 3 och årskurs 4 avseende elevers behov av extra anpassningar. Under överlämningsmötena lämnar lärarna i årskurs 3 över resultatet från nationella prov, behov av extra anpassningar och eventuella gjorda utredningar till ansvarig lärare i årskurs 4.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att det finns en garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet. Förskollärare och lärare ska använda de nationella kartläggningsmaterialen i förskoleklassen, de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 och de nationella proven i årskurs 3. Om det utifrån något av dessa material finns en indikation på att eleven inte kommer uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 och 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, ska det göras en särskild bedömning av elevens kunskapsutveckling. Denna särskilda bedömning ska göras i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens. Om det efter en sådan bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller ska det skyndsamt planeras för extra anpassningar eller göras en anmälan till rektorn om utredning om behov av särskilt stöd. I slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet ska det genomföras en uppföljning av de extra anpassningar som getts i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Resultatet av denna uppföljning ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs. (3 kap. 4, 4 a och 4 b §§ skollagen, 8 kap. 2 § och 9 kap. 20, 21 och 22 b §§ skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att Eskilstuna kommuns verksamhet vid Årbyskolan F-9 uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever, lärare, representanter från elevhälsan och rektorn framgår att elever vid behov ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Som exempel på extra anpassningar anger lärarna bland annat muntliga prov, inlästa genomgångar, lässtrategier och begreppslistor.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. Detta gäller elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet. (3 kap. 5 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att Eskilstuna kommuns verksamhet vid Årbyskolan F-9 uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Särskilt beakta resultat på nationella prov

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av Skolverkets statistik för läsåret 2021/2022 framgår att elever i årskurs 6 på Årbyskolan i högre utsträckning än rikssnittet har fått ett betyg som är högre än provbetygen på nationella prov. Det avser framförallt ämnena engelska och matematik.

Av intervjuer med lärare framgår att lärarna anser att de nationella proven är ett tungt vägande examinationstillfälle men att även annat underlag vägs in vid betygssättningen. Enligt lärarna lägger man på skolan stor vikt vid sambedömning. Lärarna samverkar och för diskussioner i ämneslagen som ett led i bedömning och betygssättning. Lärarna har även fått kompetensutveckling i samband med införandet av den nya läroplanen. Om lärarna bedömer att en elev ska ha ett betyg som inte stämmer överens med elevens resultat på det nationella provet görs en analys för att ta reda på vad skillnaden kan ha sin orsak i.

Skolinspektionen har efter tillsynsbesöket via huvudmannen fått ta del av betygen på individnivå för samtliga elever i årskurs 6 på Årbyskolan F-9 i ämnena engelska, matematik, svenska och svenska som andra språk samt de sammantagna

provbetygen i de nationella proven för samtliga elever i årskurs 6 läsåret 2022/2023. Av underlaget framgår att det inte i något av ämnena föreligger någon nämnvärd skillnad mellan elevernas resultat på de nationella proven och deras betyg. En hög andel av eleverna har fått ett betyg som motsvarar deras resultat på de nationella proven.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att vid betygssättning enligt 10 kap. 19 och 20 §§ i ett ämne som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl. (10 kap. 20 a § skollagen)

Av förarbeten till skollagen framgår att med "särskilt beakta" avses att provresultatet inte helt ska styra betyget utan att provet ska utgöra ett stöd vid betygssättningen. Resultaten på ett nationellt prov kan inte ensamt utgöra underlag för betygssättningen. En lärare kan dock inte bortse från resultatet på ett nationellt prov, som är välkonstruerat och noga utprövat och som utvecklats just för att vara ett stöd vid betygssättningen. Att ett nationellt prov ska ha en särskild betydelse innebär att resultatet på ett nationellt prov ska anses ha en större betydelse än vilket annat enskilt prov eller bedömningsunderlag som helst. Med "särskilda skäl" avses sådana situationer där det finns ovanliga och särskilt beaktansvärda omständigheter som gör att den betygssättande läraren ska kunna göra ett avsteg från bestämmelsens huvudregel att resultatet på ett nationellt prov särskilt ska beaktas vid betygssättningen. Typiskt sett bör det vara fråga om situationer där provresultatet inte ger en rättvisande bild av vad som tidigare är känt om elevens kunskaper och detta beror på omständigheter som eleven inte själv råder över, t.ex. dödsfall i familjen eller andra omvälvande händelser. (prop. 2017/18:14 s. 39-40).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Eskilstuna kommuns verksamhet vid Årbyskolan F-9 brutit mot bestämmelserna när det gäller att särskilt beakta elevers resultat på nationella prov vid betygssättningen. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Hans-Göran Arvidsson

Beslutsfattare
Signerat av: Hans-Göran Arvidsson

X Caroline Göth

Föredragande
Signerat av: Caroline Göth